

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Habsburg József palotájában*

Forrás:

Pesti Hírlap

Bp

(Hely)

1919. 4. 5

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Oszályozás

Tárv

428.3

H

József Hg. palotáj

Idő

"1919"

Habsburg József palotájában.

Még tíz nappal ezelőtt főhercegi palota volt. Büszke oroszánok pompáztak gögös mozdulatlansággal a márványlépcsők szélein, a vert vaskapu csak a cimeres és halkjárású gépkocsik és udvari fogatok előtt nyílt meg. A Szent György-tér felé kanyargott a park gondozott útja, szomszédságában a volt királyi palotának, idáig alig hangzott el kora reggel a gyárak kürtje, kémények füstje ide el nem szállt, innen nem láthaták dus pompájukat, a gazdagság és kincs káprázatában, a fényben és ragyogásban, a raffinált kényelem tobzódásában, amint a Duna partján és távolabb, amerre a nap fölkel és mint ha a felhők részakadnának már az elnyomott házakra, — innen nem látták, de nem is akarták látni verejtékes munkára indulók ezreit, az elnyomottakat, a szenvedőket, fekete kenyéren tengődőket, akiknek véresre feszült izmai teremteték meg a tőke igájában ezt a csillogó kastélyt is, Habsburg József palotáját.

Ma már közvagyon a palota és közvagyon mind az a kincs, amit benne századok eltemettek. Eddig a csöndesség birodalma volt, a kiváltságosaké, akiket a rang és születés a dolgozók milliói fölé emelt, most mindannyiunké.

Eddig halkán suhantak a szőnyegek, mint kísértetek, a palota hatalmas urai, most eleven élet költözött a falak közé: a volt főhercegi termekben toborzás folyik, a Vörös Hadseregbe tólnak az önkéntes jelentkezők. A Vörös

Őrség főparancsnoksága foglalja el a palota egyik szárnyát, a másik fronton pedig a központi nyomozószervezet helyezkedett el. A palotába szabad a bejárás... Vörös ör áll a kapuknál, katonák jönnek, mennek, még tíz nap előtt égbekiáltó bünn lett volna, hogy pipázva és dalolva rá mernek lépni a bakancsok a vörös szőnyegekre. Az előcsarnok... Hatalmas, kör alakú terem, a világosság a kupola mennyezetéről szűrődik le. Kétfelől ölelkező ívben vezetnek a márványos lépcsők az első emeletig, lent az első lépcsőfoknál a faragott oroszánok s díszes talpazatokon szétrobbant gránátok, repedt ágyúcsövek, a gyilkos háború emlékei sorakoznak...

Ahol a lépcsők az első emeleten összetalálkoznak, a főhercegi koronás címer aranyozása ragyog. Bibor szőnyeg borítja a feljáratot, sárgaréz és aranyozás a fehér lépcsők karfián. A vesztübilt az első emeleten fehér oszlopok koszorúja övezi, széles folyosók tátonganak, a falakon freskók és királyok, hercegek és grófok életnagyságu képei bámulják az idők változását...

A Vörös Őrség főparancsnoksága a volt fogadóteremben és a szomszédos termekben végzi munkáját. Itt folyik a toborzás is, a proletárság lelkes tömegei érkeznek minduntalan. Köröskörül a falakon mindenütt képek, selyemmel bevontak a falak, hófehér fakeretben pompázik a drága, mintázott selyemburkolat, minden termemben más a színe, csak a faburkolat egyforma a palota összes termeiben. Tiszta fehér. Föltűnő a képek, festmények sokasága. Amerre a proletár tekint, dus aranyozás, a sok milliós vagyon, gazdagság

káprázata, amit egy ember összehordott, a dolgozók százazreitől elrabolt, minden gyönyör, szépség és emberi méltóság fullasztó tömege sorakozik itt Habsburg József palotájában. A Vörös Őrség termei mellett, az előcsarnok egyik oldalifolyosójára csak egy ajtó nyílik: hatalmas szárnyai zárva, szuronyos ór előtte, ez a volt főhercegi táncterem. Óriás csarnok, a pompa ezerszínű fényében ragyog most is, égnak a csillárok és körül a falakon a villamos-gyertyák. A táncterem tarka látványossága, Habsburg József családjának lakócsarnokaiból összehordott kurtok, szőnyegek, képek hatalmas muzeuma.

— Letárolnak — mondja a vörös ör.

Itt hordták össze a legértékesebb tárgyakat. Bóditó tömege a drágaságnak, százados bútorok, vitrinek, szobrok, elefántesont, zenélő órák, ősi zongorák, sevresi porcellán, vert aranyal ezüsttel díszes asztalok, pohárszékek, temérdek kincs: ez mind egy családé volt. Pazar változata a régiségeknek, selyem és bársony, százazreket érő gobelinek, a szörnyű érték, amely itt rendszertelen tömegben nyugszik most: mind egy emberé volt. Ma már közvagyon...

A termék, amelyekben Habsburg József és családja élt, a szemben sötétlő folyosóról nyílnak. Sarokbejárata van az ebédlönek. Ezer proletár kényelmesen elfér a káprázatos termekben, ahol tíz nap előtt még négyen ültek a kerek asztal körül. Bronzvörös a selyemkárpit, a csillárban kétszáz villanykörte ég, vastag perzsaszőnyeg, halványasága fedi az egész padozatot. A

Külakosztályban még megmaradt az eredeti butorzat egy része, még nem vitték le eredet a táncterembe. Csupa fény, ragyogás . . . Zongora az egyik sarokban, a kották még itt hevernek. A zongorát selyem-perzsa borítja, halvány fréz, pompázó ritkaság, szakértők szerint kétszáz ezer korona az értéke. Sorra következnek a lakószobák. Egymásután tizenkettő. A pompa virágzik valamennyiben, még most is, hogy hiányos a butorzatuk. Habsburg József „dolgozó”-szobája . . . Szürke selyem a drapéria, alacsony, óriás íróasztal, az iparművészet remeke. Nyugvószékek és egy könyvszekrény. Az íróasztal fiókjában millió fénykép. Haretéri képek, de mindégviken rajta van a volt főherceg, egyiken lovon, másikon gyalog, a halálba küldött katonák között, nyomorult sebesülteket látogat egy másikon . . . A terem falait Augustza képei borítják. Hatalmas festmény, pejlóvón a még fiatal Augustza. És „szent” képek. Mindenütt előmlik a méla buzgóság nyoma . . . Vastagh Géza óriás festményével szemben, — két oroszán látja rémes száját, — szent László esodatételét ábrázolja egy olajnyomat, amint vizet fakaszt a sziklából. A sarokban álló-óra. Negyedóránként jelzi az időt, da mielőtt elútná, a szerkezet harangjai eljátsszák a — Gotterhaltét. Most már játszhatják.

Férfiszoba nyílik innen, majd a pipázó, azután a zöld szalon. Egy kisebb benyíló következik, aztán Augustza hálószobája. Világoské selyem minden. Baláchin az ágy fölött, amely négyszögletes, fekete ébenfa, gazdag aranyozással s a diszítés cifrázatai között narancsszín berakások . . . Egy disz-állvány tetején óriás ba-

golyú, szörnyű zöld szemek világitanak, ha a villamosbatteriaát bekapcsolják. A volt főherceg gyermekeinek lakosztálya következik, a rokokoberendezés itt még érintetlen. Az asztalon füzetek, rajta a név: „Magyar füzet, Zsófia főhercegnő.” A főváros nevezetességeiről hat-soros dolgozat az első oldalon. „Nevezetes a Gellérthegy, mert itt szenvedett vértanuhalált Szent Gellért püspök. Nevezetes a Margit tó, mert itt élt egykor Szent Margit, IV. Béla magyar király leánya.” Más nevezetesség nincs is Pesten. Vörös tintával javították a dolgozatot: „Nyolc hiba, oszállyzat 3.” Kővér pap életnagyságu festett képe lóg a két tükörrablak között . . . Keskeny folyosó végén nyílik aztán az utolsó terem, a negyedik szalon. Világos meggy színű brokát selyem itt minden a fehér és arany bőkezű varrácója. Két csillár szórja itt a fényt, Habsburg József itt fogadta leginkább vendégeit . . . Most a központi nyomozó osztály foglalta el a diszes termeket. És amíg a mérhetetlen élvezetek urai itt éltek és henyétek lusta tétlenségben, gazdagságukat és fölhalmozott vagyonukat rabszolgák őrizték. Cifra, beretvált lakájok, komornyikok, a merev szolgaszemélyzet, a cselédség, az udvari háztartás sokféle alkalmazottja, akik a kényúr hatalma előtt görnyedtek. Ma már senki nincsen közülök sem a palotában. A volt főherceg belső komornyikja volt az utolsó, aki elávo-pott. Megkérdezték tőle:

— Mennyi volt a fizetése?

— Hátvan korona havonként . . .

Milliókat őrzött, a hatalmas palota ura százszázakat pocsékol, de a komornyiknak hatvan korona bért fizetett.

. . . A Lánchíd felől ének hangzik: a Vörös Hadsereg egy százada vonul az Alagúton át, a munkáshimnusz dallama idáig csendül. Mennek a Déli vasúthoz. Elmúlt a régi rend, fellázadtak az elnyomottak, koldus és nyomorult nem lesz többé soha a világon.